
БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕК НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Ірина Бова

Національний юридичний університет імені Ярослава
Мудрого
Наукова бібліотека
ORCID ID: 0000-0003-0101-6429

Анотація: розглянуто питання створення й модернізації відкритого простору бібліотек нового покоління.

Ключові слова: бібліотечний простір, зонування бібліотек, інтер'єр бібліотек.

Сьогодні, коли у всіх сферах життя стрімко відбуваються трансформації, сучасні бібліотеки як осередки знання і відкритої комунікації мають прагнути відповідності світовим стандартам. Звісно, вказане стосується всіх видів їх діяльності, у тому числі з організації бібліотечного простору. Однак перш ніж з'ясувати, як і яким чином цього домогтися, варто визначитися із суттю поняття «бібліотечний простір».

Передусім наголосимо, що з огляду на темпи введення новацій і розробки нових платформ, інформаційну насиченість (навіть перенавантаженість), терміни «бібліотечний простір», «суспільний простір», «навчальний простір» тощо стають загальноживаними, проте за сучасних умов їх зміст переосмислюється. Зокрема, «бібліотечний простір» вживається як позначення не лише місця, де розташовані і зберігаються книжки та інші носії інформації, а й простору для відвідувачів, в якому останні мають повну свободу вибору необхідної інформації й способу її отримання (друкований засіб, Інтернет, електронний носій). За такого розуміння цього поняття необхідно віднайти нові підходи до організації бібліотечного обслуговування.

Однак не треба забувати й про те, що бібліотека вважається складовою сучасного суспільного простору, найважливішою цінністю і якістю якого визнається відкритість, а отже, і бібліотечний простір можна назвати відкритим. До сказаного слід додати, що таким він сприймається за умов, що в ньому легко орієнтуватися, а також йому притаманні наступні риси, як багатofункціональність, привабливість, креативність, зрозумілість, мобільність тощо.

Зауважимо, що геометрію простору, як це нам відомо з архітектури, візуально або фізично можна змінити завдяки використанню певних

дизайнерських засобів, прийомів, тобто шляхом розроблення дизайнерської стратегії. Це, у свою чергу, дозволить розкрити потенціал бібліотеки і перетворити її на модерний осередок, відкритий сучасний простір, тобто на місце, де існує можливість максимально швидко отримати потрібну користувачу інформацію або послугу. Звісно, такий простір повинен бути функціональним і мобільним, щоб за необхідності фахівці оперативно мали змогу змінити його формат, пристосовавши під конкретні потреби відвідувачів задля забезпечення індивідуальної або групової роботи, проведення лекції, івентів, тренінгів, дебатів, конференційних заходів, вебінарів, кінопереглядів або майстер-класів.

Варто додати, що, як показує досвід, без вдалого зонування бібліотечних приміщень неможливо створити привабливого внутрішнього простору бібліотеки. На наше переконання, різні зони бажано візуально відмежовувати, застосовуючи, зокрема, певні кольори і матеріали обробки, акустичні штори, мобільні перегородки, різноманітні типи світильників, багатофункціональні меблі (стелажі, крісла, пуфи, виставкові комплекси, столи-трансформери) тощо. Вбачається, що завдяки цьому вдасться раціонально розпланувати і використовувати простір. Як показує досвід, облаштувати на одному поверсі відразу декілька багатофункціональних локацій можна за допомогою сучасних меблів. Крім того, завдяки стелажам для зберігання книг можна поділити приміщення на зони різної активності. Так, наприклад, у науковій бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого завдяки сучасним меблям на одному поверсі розташовано відразу декілька зон: абонемент наукової літератури, читальна зала, кімнати для індивідуальної й групової роботи, коворкінг-майданчик, локації виставкових тематичних комплексів тощо. Звернемо увагу, що лише один предмет меблів вирішує відразу функціональні, просторові й дизайнерські завдання. Виходячи з цього, слід констатувати, що мобільність елементів середовища (можливість їх швидко й легко переміщувати) дозволяє якомога ефективніше використовувати простір і поєднувати велику кількість функцій навіть на дуже обмеженій площі. Отже, можна стверджувати, що візуальне зонування створює у відвідувача бібліотеки відчуття комфорту і робить інтер'єр більш виразним, інтуїтивно зрозумілим.

Спираючись на це, можна констатувати, що при грамотному зонуванні й вдалому розміщенні фондів і меблів з'являється можливість забезпечити відкритий доступ до літератури у читальних залах й абонементних, що, безумовно, максимально наближає книгу до читача.

Заслуговує на увагу й те, що при створенні комфортного бібліотечного простору обов'язково треба турбуватися про природні людські потреби, йдеться про облаштування місць для зберігання особистих речей, можливість зарядити гаджети, наявність дзеркал, доступ до питної води та ін.

Резюмуючи, зазначимо, що всі базові функції бібліотеки можуть бути поєднані в одному просторі й ефективно виконуватися, а такий формат, як зонування бібліотечних приміщень, на наш погляд, – один із дієвих інструментів, який допомагає залучити до бібліотеки користувачів. Таким чином, якщо у сучасному суспільному житті бібліотека прагне стати інформаційним центром її простір має бути багатофункціональним, привабливим, зрозумілим і комфортним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Талалаєвська М. Нові бачення просторових рішень бібліотек (за матеріалами зарубіжних і українських інтернет-джерел) / М. Талалаєвська // Бібл. планета. – 2018. – № 1. – С. 20–22.

2. Усик М. М. Сучасний погляд на організацію бібліотечного простору / М. М. Усик // Короленківські читання 2018. Бібліотеки, архіви, музеї як центри освіти та саморозвитку особистості : матеріали XXI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 24 жовт. 2018 р. : у 2-х ч. – Харків, 2019.— Ч. 1. – С. 155–162.

3. Бабак Т. А. Библиотечное пространство: опыт зарубежных библиотек по его организации и реорганизации / Т. А. Бабак, О. А. Красюкова // Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі : матеріали II наук.-практ. Інтернет-конф., м. Харків, 24-31 жовт. 2016 р. – Харків : ХНМУ, 2016. – С. 7–14.

LIBRARY SPASE:

MAIN APPROACHES ORGANIZAYION OF NEW GENERATION LIBRARIES

Yaroslav Mudryi National Law University
Scientific library

Abstract: *the article considers the aspects of creation and modernization of open space of new generation libraries.*

Keywords: *library space, library zone, interior library.*